

Paikallisuus maaseudun voimavarana – tulevaisuuden älykkäät ratkaisut

Ann-Sofi Backgren ja Tuija Kallio

Maaseutuverkostoyksikkö

28.8.2025 MUA-tapaaminen, Kuortane

Taustaa Smart villages / Älykkäät kylät

- EU:n toimet älykkäille kylille on Euroopan parlamentin ja komission huhtikuussa 2017 käynnistämä aloite, jossa panostetaan **tulevaisuuden kyliin** ja halutaan huomioida **digitalisaatiota edistävien investointien, saavutettavuuden ja osaamisen** tukeminen. Aloitteessa kannustetaan löytämään aivan uusia ja keskenään risteäviä polkuja maaseudun kehittämisen, aluekehityksen, tutkimuksen, liikenteen, energian ja digitaalisen politiikan sekä eri rahastojen aloilla.
- ENRD eli **EU:n maaseutuverkoston Smart Villages -työryhmä** kokosi ja jakoi tietoa vuosina 2018-2020 https://enrd.ec.europa.eu/enrd-thematic-work/smart-and-competitive-rural-areas/smart-villages_en
- **Smart Rural27 verkostohanke** kokosi kyliä yhteen ja jakoi hyviä käytäntöjä ja osaamista <https://www.smartrural27.eu/> (Suomesta mukana Raudanmaan kylä <https://www.raudanmaa.com/alykkaat-kylat/>)
- <https://www.smartrural27.eu/european-smart-villages-observatory/>

EU komission määritelmä

- Älykkäät kylät -strategiat vastaavat alueensa haasteisiin ja tarpeisiin hyödyntämällä **paikallisia vahvuuksiaan ja voimavarojaan**. Strategioissa on määriteltävä lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin **tavoitteet**. Edistymisen tulee olla mitattavissa tiekartalla asetettavilla tulosindikaattoreilla. Näitä tiekarttoja on tarkasteltava määräjain **jatkuvan kehittämisen mahdollistamiseksi**. Strategioilla voidaan pyrkiä esimerkiksi: **parantamaan palvelujen saatavuutta** (eri aloilla kuten terveys, koulutus tai liikenne), lisäämään **liiketoimintamahdollisuuksia** ja luomaan työpaikkoja, kehittää lyhyitä elintarvikeketjuja ja viljelykäytäntöjä, kehittää uusiutuvia **energialähteitä**, kehittää **kiertotaloutta**, tehostaa luonnonvarojen hyödyntämistä, **sopeutua ilmastonmuutokseen**, säilyttää **ympäristö ja luonnon monimuotoisuus**, **parantaa kulttuuriperinnön arvostusta** matkailun houkuttelevuuden lisäämiseksi.
- Pitkän aikavälin visio maaseudun EU:n maaseutualueista: https://rural-vision.europa.eu/index_fi

Älykäs kylä –yhteistyöhankkeet

- Tavoitellaan:
 - uudistumista, uusia ratkaisuja, rohkeita kokeiluja, uusia kumppanuuksia ja verkostoitumista niin aluetasolla kuin valtakunnallisesti ja kansainvälisestikin.
 - vähintään kaksi toimijaa etsii yhdessä ratkaisua haasteeseen
- Valmisteluraha, koordinointi- ja aktivointihanke sekä päähankkeeseen kytkeytyvät investoinnit
- Rahoitettu yhteensä 162 älykäs kylä -yhteistyöhanketta, joista:
 - 85 älykäs kylä -valmistelurahaa
 - 77 koordinointi- ja aktivointihanketta

Hanke-esimerkkejä – Varautuminen, arjen turvallisuus

- Parempi Vara – varautumistaitoja rajamaaseudun asukkaille (Etelä-Karjala, Kymenlaakso, Pohjois-Karjala)
 - Arjen häiriötilanteet, paikallisen huoltovarmuuden ja ruokaturvan vahvistaminen kannustamalla omaehtoiseen ja yhteisölliseen toimintaan, yhteisöllisyyden ja yhteistyön lisääminen eri toimijoiden, sektoreiden ja alueiden välillä
- Kyläturvahanke (Hauho, Länsi-Loppi ja Koijärvi)
 - Hankkeessa kyläyhteisöt voivat osallistua arjen ja kriisitilanteiden turvallisuustyöhön tiiviissä yhteistyössä viranomaisten ja kolmannen sektorin kanssa.
- Kylävara paikallisen varautumisen perustana (valtakunnallinen kehittämishanke):
 - Kylävarakonsepti (mm. kyläradio)
 - Valtakunnallinen koordinoitirooli

Hanke-esimerkkejä – Asuminen

1. Asumisen uudet tuulet (Pohjois-Pohjanmaa, Keski-Suomi ja Pohjois-Savo, 20 kuntaa)
 - valtakunnallinen maaseutuasumisen strategia, uudet maaseutuasumisen ratkaisut ja rahoitusmallit, asukkaiden osallistaminen
2. Keskustaajamien älykkäät kylät (Saarijärvi, Äänekoski)
 - arkkitehtisuunnittelu neljästä pilottialueesta sekä muuttokummi-mallin jalkautus kuntiin
3. Kilpailukykyä kestävästä ja älykkäästä asumisesta: Inarin ja Muonion kuntien yhteisöllisen asumisen hanke
 - uusi kestävän ja yhteisöllisen asumisen konsepti ja pilottialueet
4. Joutuin, juutuin ja juurruin Juvalle
 - SuJUVA-arki -konsepti kuntaan muuttaville, asumisen palvelupaketti vuokra- ja omistusasujille
 - kampanja uusien asukkaiden houkuttelemiseksi ja muuttajien integrointi paikallisiin yhdistyksiin, seuroihin ja yhteisöihin.

Hanke-esimerkkejä – Älykäs sopeutuminen

- Pohjois-Karjalan Älykkäät kylät
 - Asiantuntija-apu, kylästrategiat ja toimenpidesuunnitelma
 - Hiljentyneet kylät, esim. yhdistysten saattohoito (yhdistämiset, lakkauttamiset, testamentit)
 - Elävät, kehittyvät kylät
 - Erikoistuvat kylät
- Tulevaisuuden kylä 2.0 (Etelä-Pohjanmaa)
 - 35 pilottikylää, joissa kehitetään uusia toimintamalleja kolmen teeman ympärille: Energiakylät, Digitaalisten palvelujen kylät ja Imagokylät
- Valmiudet digiasiointiin / digikeskukset (Lieksa, Nurmes, Juuka)
 - koulutukset, työpajat, etätyötilat, laajemmin teknologiat
 - Koko väestön täytyy pystyä sopeutumaan muutokseen

Lisätietoa

- Yleistä älykkäistä kylistä: <https://maaseutu.fi/tavoitteet-ja-tulokset/mihin-rahoituksella-pyritaan/alykkaat-kylat/>
- Lisätietoa rahoituksesta: <https://maaseutu.fi/kehittajalle/alykkaat-kylat/>
[https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maaseudun-palvelut-ja-elinkeinojen-kehittaminen/kehittaminen-ja-yhteistyoyritysten-elinkeinojen-ja-maaseudun-palvelujen--kehittamisen-yhteistyo-hankkeet/alykas-kyla--yhteistyoyhteistyohankkeet/alykas-kyla--yhteistyoyhteistyohankkeet](https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maaseudun-palvelut-ja-elinkeinojen-kehittaminen/kehittaminen-ja-yhteistyoyritysten-elinkeinojen-ja-maaseudun-palvelujen--kehittamisen-yhteistyo-hankkeet/alykas-kyla--yhteistyoyhteistyoyhteistyohankkeet/alykas-kyla--yhteistyoyhteistyohankkeet)
- Maaseutuverkosto.fi:n älykkäät kylät -teemasivu: <https://maaseutuverkosto.fi/teemat/alykkaat-kylat/>
- Älykkäät kylä -kurssimateriaali Pinja-verkkokoulutuslustoilla:
<https://avoinkoulutus.ruokavirasto.fi/course/view.php?id=39>
- Rahoitetut hankkeet hankerekisterissä:
 - Valmisteluraha: https://maaseutuverkosto.fi/hankkeet/?hanke_alatoimenpide=alykkaat-kylatyhteistyohankkeet&hanke_toimenpiteentarkenne=alykas-kyla-valmisteluraha-5-000-e
 - Koordinointi- ja aktivointihankkeet:
https://maaseutuverkosto.fi/hankkeet/?hanke_alatoimenpide=alykkaat-kylatyhteistyohankkeet&hanke_toimenpiteentarkenne=koordinointi-ja-aktivointihankkeet